ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
МАРКАЗИ ҶУМҲУРИЯВИИ ТАЪЛИМИЮ МЕТОДӢ

Б. Одинаев
А. Мирзоев
М. Ёров

РОҲНАМОИ НАҚШАИ ТАЪЛИМ

(барои муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ)

Зери назари директори Маркази ҷумҳуриявии таълимию методӣ номзади илмҳои филологӣ Ш. Ёрмуҳамедов

Душанбе- 2013

Одинаев Б., Мирзоев А. Ёров М. – Роҳнамои нақшаи таълим – Душанбе; 2012 - 33 саҳифа

Муҳаррир: Р. Илёсов

Муқарризон: Ф. Асфияева– сармутахассиси Раёсати таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон,
З. Шодиева – сардори шуъбаи таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломии Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон

Душанбе- 2013

Сарсухан

Гузаштан ба низоми нави таълим дар оянда яке аз самтҳои асосии ислоҳоти соҳаи таҳсилоти миёнаи касбӣ ба ҳисоб меравад ва талаботи махсусро оид ба заминаҳои моддию техникӣ, таълимӣ ва илмӣ тақозо менамояд.
«Консепсияи рушди таҳсилоти касбӣ дарҶумҳурии Тоҷикистон»

Ҷаҳони муосир дар асри XXI тақозо менамояд, ки мутахассисон дар рӯҳияи эҳтироми принсипҳои гуманистӣ ва демократӣ тарбия ёбанд ва барои ноил гаштан ба мақсадҳои худ волояти қонунро дар ҳама ҷабҳаҳои демократикунонии ҷамъият риоя намоянд. Самтҳои асосии рушди муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ низ дар доираи ҳамин принсипҳо ба танзим даровард мешавад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нигоҳи интегратсионӣ бо мамлакатҳои ҷаҳон дар раванди ҳалли масъалаҳои глобалии соҳаҳои иқтисодиёт, сиёсат, равобити фарҳангию илмӣ ҳамкорӣ менамояд ва дар шароити ҳозира онро густариш мебахшад. Аз ин лиҳоз, мутахассисоне, ки дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ тайёр карда мешаванд, бояд қобилияти инкишоф додани ҳама гуна равобит бо ҳама давлатҳои ҷаҳон дар доираи ихтисос ва наздикшавии тамаддунро дошта бошанд.

Вазифаи асосии рушди иқтисодӣ ва иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз таъмини суръатнок ва самарабахши рушди иқтисодиёт дар заминаи пешравии илму техника, таҷҳизонидан бо технологияи нав, таҷдиди истеҳсолот мебошад. Истифодаи пурмаҳсули иқтидорҳои истеҳсолӣ ва дар ин асос комёб гардидан ба баланд бардоштани сатҳи некуаҳволии халқ равона мегарданд.

Барои ноил гаштан ба ин мақсад бояд самтҳои асосии рушди муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ дарояндаи наздик возеҳу равшан муайян карда шаванд, ки асоситаринашон аз чунин ҳадафҳои стратегӣ иборат мебошанд:

- таҳлил намудани таҷрибаи ҷаҳонӣ гирифтани таҳсилот ва дар ин асос таҳияи модулҳои гуногуни тайёр кардани мутахассисон дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- таҳлили муқоисавии санадҳои меъёрию ҳуқуқии тайёр намудани мутахассисон дар кишварҳои мухталифи ҷаҳон ва дар ин замина таҳия намудани талаботи замонавӣ вобаста ба ихтисос ва равияҳо;
- таҳияи меъёрҳое, ки мутахассисонро дар бозори озоди меҳнати ҷаҳонӣ тобовар тайёр намоянд;
- таҳияи барномаи мутобиқгардонидашудаи миллии гирифтани таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста аз таҷрибаи ҷаҳонӣ;
- таҳияи маҷмӯи ҳуҷҷатҳои ҳуқуқие, ки барои гирифтани таҳсилоти миёнаи касбӣ мусоидат менамояд (грантҳои давлатӣ, ташкил кардани хазинаи махсуси тайёр намудани мутахассисон вобаста аз эҳтиёҷот ба онҳо дар вилоятҳо, ноҳияҳо, маҳалҳо ва шаҳрҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон);
- таҳияи маводҳои меъёрию ҳуқуқӣ дар бораи ба тарзи озмун қабул кардани кормандон, дар ин раванд васеъ намудани эҳтимолияти ба кор таъмин намудани хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ;
- ворид сохтани тағйироту иловаҳо ба қонунҳои мавҷудаи соҳаи маориф ва таҳсилоти миёнаи касбӣ;
- тайёр кардани коргарони бошуур бо ихтисоси дорои маҳорати касбӣ, бо донишҳои амиқ ва устувори асосноки илмӣ-истеҳсолотӣ, тафаккури муосири техникӣ-иқтисодӣ, саводнокии компютерӣ, қобилияти ҷисмонӣ ва ҳам зеҳнии меҳнатӣ, дар соҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷамъиятию давлатӣ, илм ва фарҳанг, маҳорати бомуваффақият аз худ кардани техника ва технологияи нав ва истифодаи он дар амал;
- ташаккули ҷаҳонбинии коргари оянда дар демократикунонии ҷомеаи ҳуқуқбунёд ва дунявӣ, тарбияи ватанпарварӣ, садоқат ба соҳибистиқлолият ва башардӯстӣ, оштинопазирӣ ба идеологияи душманона нисбати мардум ва давлати Тоҷикистон, дуруст дарк намудани сиёсати дохилӣ ва хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- тарбияи аъзои фаъоли ҷамъият ва соҳибэҳтироми ватани худ, инсонпарварӣ ва иттиҳод, сифатҳои баланди маънавӣ, инчунин муносибати эҷодкорона ба меҳнат, низомнокӣ ва муташаккилӣ, рафтору кирдори бофарҳангона дар зиндагӣ.

Дар ҷаҳони муосир масъалаи касбу касбомӯзӣ аз падидаҳои муҳимми давлатӣ арзёбӣ мешавад. Танҳо мутахассиси дар сатҳи баланд омодашудаи салоҳиятдор ва коршиносу масъул метавонад он вазифаҳои серҷабҳаеро, ки дар назди ҷомеаи ҷумҳурӣ меистад, сарбаландона ва бомуваффақият анҷом диҳад.

Ташаккули равонии касбу касбгарой аз давраи таҳсил дар муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ оғоз гардида, тӯли тамоми фаъолияти меҳнатии инсон тадриҷан ривоҷ меёбад. Дар маркази таваҷҷуҳи равонии касбӣ, муносибатҳои байниҳамдигарии меҳнатӣ ва касбии одамон, хусусиятҳои инфиродии шахсият ва тавсифномаи фаъолияти касбии корманд қарор мегирад. Ин матлабро донишҷӯён, ки дарояндаи наздик неруи яккачин ва пештози рушду тараққидиҳандаи мамлакат хоҳанд шуд, бояд ба таври амиқ дарку эҳсос намоянд.

Вобаста ба ҳалли масъалаҳои дар боло зикргардида ба Стандарти давлатии таҳсилот тағйироту иловаҳо ворид мешавад. Ҳангоми иҷро намудани ин ҳадафҳои стратегӣ, пеш аз ҳама мазмуну мундариҷаи фанҳои умумӣ-гуманитарӣ, табиию риёзӣ, тахассусӣ, таҷрибаи таълими истеҳсолӣ ва пешаздипломӣ тағйир меёбанд; тарзи омӯзиши онҳо ва талаботи аз худ намудани ин фанҳо дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ дар ҳамбастагӣ бо мактабҳои таҳсилоти асосӣ, миёнаи умумӣ ва ибтидоии касбӣ мутобиқ гардонида мешаванд. Барои рушди бемайлони муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ талаботи ҳадди ақалли тараққиёти онҳо дар самтҳои гуногуни фаъолияташон таҳия гардида, дар амал ҷорӣ карда мешаванд.

Аз ин лиҳоз, «Роҳнамои нақшаи таълим» барои тайёр намудани кадрҳои звенои миёнаи касбӣ, ки барои ба талаботи ҷаҳони муосир мутобиқ гардонидани сатҳу дараҷаи омоданамоии ихтисосмандон, касбҳо ва дар ин замина равнақи бештар бахшидан ба сатҳи касбомӯзии кормандон кӯшишест, ки ба ҷиҳати муаррифии зуҳуроту падидаҳои нави раванди таълим дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ бо нишон додани ихтисос муайян карда мешавад.

Дар марҳилаи ҳозираи пешрафти ҷомеа бо умеди беҳтар ба роҳ мондани низоми кори муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ, амалӣ намудани ислоҳоти маориф бо назардошти талаботи бозори меҳнати дохилӣ ва хориҷӣ, афзоиши бекорӣ, эҳтиёҷот ба кадрҳои звенои миёнаи касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дастури мазкур – «Роҳнамои нақшаи таълим» – мураттаб шудааст.

Директорон, муовинони онҳо, дигар кормандони муҳандисию омӯзгории муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбиро зарур аст, ки фаъолияти минбаъдаи хешро дар асоси ин ҳуҷҷатҳо ба роҳ монанд.

Мафҳумҳои асосии, истифодашаванда
дар нақшаҳои таълимӣ ва раванди таълимӣ:

-аккредитатсия – тартиби муайян намудани мақоми муассисаи таълимии навъи муайян барои фаъолияти таълимӣ мутобиқи стандартҳои давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ;

-апеллятсия – амалест, ки аз ҷониби комиссияи таъсисдодашуда бо мақсади муайян намудани дониши воқеии донишҷӯ дар асоси аризаи ӯ доир карда мешавад;

-аттестатсия - аз тарафи омӯзгор ба амал баровардани шакли назорати ҷамъбастии иҷрои барномаи таълимии фан ва стандарти давлатӣ;

-**аттестатсияи ниҳоии давлатии донишомӯзон** – тартибест, ки барои муайян кардани дараҷаи фарогирии донишҷӯён ба талаботи стандарти ҳатмии давлатии сатҳи марбутаи таълим анҷом дода мешавад ва аз рӯи натиҷаи ҳосилшуда ба донишҷӯ ҳуҷҷати дорои таҳсилоти миёнаи касбии марбута (диплом) дода мешавад;

-барномаи асосии таълимии омода кардани мутахассисон (барномаи мутахассис) – маҷмӯи ҳуҷҷатҳои таълимӣ-методии фарогирандаи нақшаи таълимӣ, барномаҳои кории фанҳои таълимӣ (модулҳо) ва дигар мавод, ки омодашавии донишҷӯ, ҳамчунон барномаҳои таҷрибаомӯзӣ ва корҳои илмӣ-тадқиқотӣ, ҷадвали тақвимии таълимӣ ва дастурҳои методии татбиқи технологияи дахлдори таълимро, аз ҷумла комплекси таълимӣ- методиро фаро, мегирад;

-барномаи кории таълимӣ – ин барномаи таълимии муассисаи таҳсилоти миёнаи касбии мушаххас мебошад, ки барномаи намунавии таълимро бо назардошти тахассуси амалкунанда ва инъикоскунандаи мазмуни қисмати муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ пурра менамояд;

-барномаи фан барои донишҷӯ - барномаи таълимӣ оид ба ҳар як фанни омӯхташаванда, ки мавзӯъҳо ва давомнокии ҳар як машғулиятро фаро мегирад;

-барномаи фан барои омӯзгор - барнома оид ба ҳар як фанни таълимӣ, ки фарогирандаи талаботи зерин мебошад: шарҳи фанни мавриди омӯзиш қарор гирифта; мазмуни фишурдаи фан; мақсад ва вазифаҳои фан, мавзӯъҳо ва давомнокии ҳар як машғулияти таълимӣ; вазифаҳо барои кори мустақилонаи донишҷӯён (КМД); вақт барои маслиҳатдиҳӣ; талаботи омӯзгор; меъёри баҳогузорӣ, ҷадвали тестҳо ва имтиҳонҳои марҳилавӣ; рӯйхати адабиёти тавсияшаванда;

-барномаи кории таълимӣ – ин барномаи таълимии муассисаи таҳсилоти миёнаи касбии мушаххас мебошад, ки барномаи намунавии таълимро бо назардошти тахассуси амалкунанда ва инъикоскунандаи мазмуни қисмати муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ пурра менамояд;

-бахши таълимӣ – маҷмӯи машғулиятҳои таълимӣ, ки бевосита ба омодагии касбӣ- амалии донишҷӯ нигаронида шудааст ва шаклҳои аттестатсия, ки тафтиши бавуҷудоии афзалияти салоҳиятҳои байнифанниро (аз ҷумла, умумифарҳангиро) таъмин менамояд;

-бозомӯзии ва такмили ихтисоси касбӣ – таълиме, ки мутобиқи сатҳи таҳсилоти касбӣ, ба мақсади такмили ихтисос аз ин ё он касб дода мешавад;

-б**озпурсии омехта** – шакли санҷиши шифоҳӣ ва хаттии дониш оид ба як ва ё якчанд модулҳо;

-бозпурсии хаттӣ – навиштани ҷавоб ба саволҳои санҷишӣ, ҳалли вазифаҳо, таҳлили натиҷаҳои бадастомадаи рақамӣ, иҷрои вазифаҳои амалӣ оид ба бахшҳои алоҳидаи фан;

-бозпурсии шифоҳӣ- шакли назорати ҷорӣ буда, баъди омӯзиши маводи як ва ё якчанд бахшҳои фан дар намуди ҷавобҳо ба саволҳо, баррасӣ ва муҳокимаи натиҷаҳои бадастомада доир карда мешавад;

-воҳиди ҳисобшаванда (кредит) – ченаки меҳнатталабии барномаи таълимӣ. Ин воҳид бояд тамоми намудҳои кори донишҷӯро, ки дар нақшаи инфиродии ӯ пешбинӣ шуда ва аз ҷониби маъмурияти муассисаҳои таҳсилоти миёна тасдиқ шудааст – машғулиятҳои аудиторӣ (лексияҳо, машғулиятҳои амалию семинарӣ), корҳои мустақилона, таҳия ва дифои корҳои курсӣ ва дипломӣ ва ғайраҳоро фаро гирад;

-давраи такмили дараҷаи ихтисоси омӯзгорӣ - бо сурати ҳатмӣ дар идомаи ҳар як давраи академӣ на камтар аз як маротиба дар ҳар як панҷсола дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи пешбари ҷаҳон, қитъа, мамлакат гузаштани омӯзгор аз такмили дараҷаи ихтисоси омӯзгорӣ;

-дараҷаи академӣ - дараҷаи таҳсилоти миёнаи касбӣ, ки ба донишҷӯён тибқи натиҷаҳои азхуднамоии талаботи барномаҳои дахлдори таълимии ба самтҳои омоданамоии ихтисосманд нигаронидашуда, дода мешавад;

-дастовардҳои таълимии донишҷӯ – муайян намудани сатҳи дониш, малакаю маҳорат ва салоҳияти донишҷӯ, ки дар раванди таълим ҳосил мешавад ва дараҷаи бадастомада дар ташаккули шахсияти ӯ инъикос меёбад;

-дафтари сабткунанда (Бақайдгиранда) - хадамоте мебошад, ки ба сабтнамоии таърихи пурраи дастовардҳои таълимии донишҷӯён шуғл меварзад;

-дифои корҳои лабораторӣ ва вазифаҳои инфиродӣ – санҷиши дониши андӯхтаи донишҷӯён оид ба вазифаҳои инфиродӣ ва ё гурӯҳӣ бо мақсади тафтиши дурустӣ ва иҷрои мустақилонаи онҳо, маҳорати банизомдарорӣ ва ҷамъбастнамоии маводи гузашта, ба таври ошкоро муаррифӣ ва дифоъ намудани мавқеи интихоб намуда;

-донишҷӯ - шахсе, ки бо тартиби муқарраршуда ба муассисаҳои касбӣ қабул шуда, дар шӯъбаҳои рӯзона, шабона, ғоибона ё экстернат бо мақсади дарёфти дараҷаи муайяни таълим ва ихтисос таҳсил менамояд;

-ихтисос - маҷмӯи дониш ва маҳорату малака, ки бо роҳи омӯзиши ҳадафнок ва таҷрибаомӯзии корӣ ҳосил шуда, барои навъи муайяни фаъолият зарур мебошад ва бо ҳуҷҷати мувофиқ дар бораи таҳсилот тасдиқ карда мешавад;

-касб - намуди асосии шуғл ва фаъолияти меҳнатии инсон буда, бо ҳуҷҷати марбут ба таҳсилот тасдиқ карда мешавад;

-кори (лоиҳаи) курсӣ - шакли санҷиши қобилияти эҷодии донишҷӯ мебошад. Дар давоми мӯҳлати таҳсил дар муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳар як донишҷӯ аз фанҳои умумикасбӣ ва тахассусӣ на камтар аз 3 лоиҳа ё кори курсӣ таҳия менамояд;

-кори мустақилонаи донишҷӯ (КМД) – пешбурди кор аз рӯи феҳристи муайяни мавзӯъҳое, ки барои омӯзиши мустақилона пешбинӣ шуда, бо адабиёти таълимию методӣ ва дастурҳои зарурӣ таъмин карда мешавад. Назорати татбиқи он аз ҷониби омӯзгор дар шакли қабули тестҳо, бозпурсиҳо, коллоквиумҳо, рефератҳо, иншоҳо ва ҳисобот татбиқ гардида, вобаста ба сатҳи дониши донишҷӯ ба сурати зерин - КМД - кори мустақилонаи донишҷӯ ва КММ - кори мустақилонаи мутахассис тақсим карда мешавад;

-кори мустақилонаи донишҷӯ таҳти роҳбарии омӯзгор (КМРО) – кори аудитор   ии донишҷӯ таҳти роҳбарии омӯзгор дар доираи барномаи таълимӣ ба амал бароварда шуда, дар ҷадвали дарсӣ сабт мегардад ва вобаста ба сатҳу дараҷаи омодагии донишҷӯён бо тартиби зерин тақсим карда мешавад: - КМРО - кори мустақилонаи донишҷӯ таҳти роҳбарии омӯзгор**;** Кори мустақилонаи донишҷӯ таҳти роҳбарии омӯзгор ба сарбории омӯзгор дохил мешавад;

-кори ниҳоии мутахассиси зинаи миёна – маҳсули илмӣ ва эҷодии хатмкунии мутахассис мебошад, ки таҳти назорати роҳбари илмӣ бевосита дар кафедра иҷро карда мешавад;

-к**ори санҷишӣ (контролӣ)** –муайян кардани сатҳи донишандӯзии донишҷӯ доир ба фанҳои алоҳида тавассути баргузор кардани кори хаттӣ;

-мавзӯи (объекти) фаъолияти касбӣ – низомҳо, молу мавод, зуҳурот, равандҳое, ки ба таъсиррасонӣ самти онҳо равона карда мешавад;

-**маводи фаъоли тавзеҳотӣ –** маводи фаъоли мусаввари дастурӣ, ки дар раванди машғулияти таълимӣ ҷиҳати афзун намудани шавқу рағбати донишҷӯ барои ба таври эҷодкорона ва муваффақона фаро гирифтани мавзӯъ (тезисҳои лексия, иқтибосҳо, мисолҳо, вазифаҳо барои кори мустақилона) тавзеҳ карда мешавад;

-мазмуни таълим - сохтор, мундариҷа ва ҳаҷми барномаи таълимиест, ки аз худ намудани он ба шахс имкони гирифтани таҳсилоти миёнаи касбӣ ва ихтисоси муайянро таъмин менамояд;

-маълумотномаи академӣ - санади муайяншудае мебошад, ки дар он номгӯи фанҳои омӯхтаи донишҷӯ дар давраи дахлдори таҳсил бо нишондоди кредитҳо ва баҳоҳо дар давраи идомаи таҳсил сабт карда мешавад. Ба донишҷӯ, аз ҷумла, агар ӯ ба идомаи таҳсил дар муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ хотима гузошта бошад, дода мешавад;

-модул – як қисми фанни таълимӣ ва ё маҷмӯи фанҳои таълимӣ мебошад, ки дар робита ба мақсад ва натиҷаҳои таълим тамомияти муайяни мантиқӣ дорад;

-муассисаи миёнаи касбии таълимии ғайридавлатӣ - муассисаи миёнаи таълимие, ки ба моликияти ғайридавлатӣ ва хусусӣ асос ёфта, ба муассис (муассисон) тобеъ аст;

-назорати дастовардҳои таълимии донишҷӯён - тафтиши дастовардҳои таълимии донишҷӯён оид ба фанни мушаххас дар асоси пешниҳоди вазифаҳои гуногуни санҷишӣ (корҳои хаттӣ, тестҳо, корҳои амалӣ, бозпурсиҳои шифоҳӣ ва ғайраҳо) ба амал бароварда мешавад. Он ба назорати ҷорӣ, назорати фосилавӣ ва назорати ҷамъбастӣ тақсим мешавад;

-назорати марҳилавӣ – назорате мебошад, ки дар нақшаи кории таълимӣ пешбинӣ гардида, дар шакли имтиҳон ва ё санҷиш оид ба фанҳои таълимӣ баргузор карда мешавад;

-назорати фосилавӣ – назорате мебошад, ки дар бахшу қисматҳои мустақил - модулҳои таълимии фанни омӯхташуда ва дар анҷоми омӯзиши маводи таълимии модул ба амал бароварда мешавад. Назорати фосилавӣ бо мақсади муайян кардани сифати дарсазхудкунӣ ва фарогирии маводи таълимӣ аз ҷониби донишҷӯён баргузор карда мешавад;

-назорати ҷамъбастӣ (*Final Examnation*) - тафтиши дастовардҳои таълимии донишҷӯ баъди анҷомёбии омӯзиши фанни таълимӣ, дар давраи аттестатсияи марҳилавӣ баъд аз ба итмоми расидани давраи академӣ баргузор карда мешавад; доирнамоии назорати ҷамъбастӣ дар шакли имтиҳон: шифоҳӣ, хаттӣ, тестӣ сурат мегирад;

-назорати ҷорӣ - ин мушоҳидаи пайваста ва бетаъхир аз болои сатҳи донишандӯзӣ ва ташаккулёбии маҳорату малакаи донишҷӯ дар давоми семестр ва соли таълимӣ мебошад;

-намуди фаъолияти касбӣ – методҳо, тарзҳо, намудҳои қабул, тавсифи таъсиррасонӣ ба манбаъҳои фаъолияти касбӣ бо мақсади ворид кардани тағйирот ва азнавсозмондиҳӣ;

-натиҷаҳои таълим – азхуднамоии дониш, маҳорат, малака ва ташаккулёбии салоҳиятҳо;

-нақшаҳои инфиродии таълим – самту равияи (траекторияи) таҳсилотии ҳар як донишҷӯро дар алоҳидагӣ муайян месозад;

-нақшаи кории таълим – ин нақшаи таълимии ихтисосҳои муассисаи таҳсилоти миёнаи касбии мушаххас мебошад, ки бо назардошти шароитҳои маҳаллӣ, тахассус, дақиқнамоии сохтори тақвимӣ, марҳилаҳои раванди таълимиро дар заминаи нақшаи намунавии таълим бо ислоҳнамоӣ ва такмилдиҳӣ (мутобиқ ба ҳуҷҷатҳои меъёрӣ) таҳия карда мешавад.

Нақшаи кории таълим ҷадвали раванди таълимро муқаррар карда, маҷмӯи маълумотҳоро оид ба буҷаи вақт, феҳристи фанҳои таълимӣ доир ба ихтисоси мазкур, тақсимоти онҳо ба солҳои таҳсил, семестрҳо, ҳафтаҳо бо нишон додани ҳаҷми ҳар яке аз онҳо бо соат аз рӯи намуди машғулият, мӯҳлатҳои супоридани имтиҳонҳо, санҷишҳо, корҳои (лоиҳаҳои) курсӣ ва дипломӣ, ташкили шаклҳои мухталифи таҷрибаомӯзиҳои донишҷӯён, намудҳо ва шаклҳои назорати донишандӯзии донишҷӯён, ҳисобу китоби меҳнатталабии фаъолияти таълимии омӯзгорро фаро мегирад;

-нақшаи намунавии таълим - мазмун ва меҳнатталабии омӯзиши фанни таълимиро муайян менамояд. Дар ҷадвали нақшаи мазкур ном ва мӯҳтавои фишурдаи фан дарҷ карда мешавад;

-нақшаи таълимӣ – ҳуҷҷати асосӣ, ки феҳрист ва ҳаҷми фанҳои таълимии дараҷаи дахлдори таълим ва тартиби омӯзиши онҳоро ба танзим медарорад;

-низоми баҳогузории рейтингии таҳсилот – шакли баҳогузорие мебошад, ки холҳои пешбинишуда ва ҷамъи онҳоро фаро мегирад. Низоми баҳодиҳии миқдорӣ ба мазмуни барномаҳои таълим ва натиҷаҳои азхудкунии онҳо мебошад;

-низоми холӣ-рейтингӣ - доир ба ҳар як фанни таълимӣ мавҷуд будани назорат аз болои давомоти фосилавӣ (имтиҳон, санҷиш) ва ҷориро (иштирок дар машғулиятҳои семинарӣ, иҷрои вазифҳои мустақилонаи хонагӣ, супоридани меъёрҳои назоратӣ, тестҳои компютерӣ ва ғайраро) дар назар дорад;

-номнавис барои омӯзиши фанни таълимӣ - тибқи тартиби муқарраршуда номнависи қаблии донишҷӯён ҷиҳати омӯзиши фанҳои таълимӣ;

-номнависи фан – номнависи мухтасари фан;

-озодии академӣ - озодии баёни мазмуни таълим аз рӯи салоҳдиди худ дар доираи барномаҳои таълимӣ, интихоби мавзӯъ барои таҳқиқоти илмӣ ва ҳалли он бо методҳои худ, инчунин озодии омӯзандагон дар гирифтани дониш вобаста ба майли худ дар доираи барномаҳои таълимӣ;

-пререквизитҳо, постреквизитҳо - фанҳое, ки мутаносибан то оғоз ва баъди анҷоми омӯзиши азхудкуниашон барои донишҷӯён талаботи ҳатмист;

-рейтинги академии донишҷӯ – нишондиҳандаи теъдодии сатҳи аз ҷониби донишҷӯ фаро гирифтани маводи барномавии таълимӣ, ки дар заминаи натиҷаҳои аттестатсияи қаблӣ (санҷиши ҷамъбастӣ) таҳия карда мешавад;

-реферат - кори эҷодии хаттии мустақилонаи донишҷӯи муассисаи таълимӣ буда, бо мақсади муайян намудани сатҳи дониши назариявӣ ва қобилияти зеҳнии ӯ пешбинӣ мегардад;

-салоҳият (компетентсия) – қобилият ва омода будан барои истифодабарии дониш, маҳорат ва сифатҳои шахсӣ ҷиҳати фаъолияти бомуваффақият дар соҳаи муайян;

-самти омодагӣ – маҷмӯи барномаҳои таълимии дараҷаҳои гуногунро дар як соҳаи касбӣ фаро мегирад;

-санҷиш - ҷузъи баҳодиҳӣ ба дараҷаи дониши донишҷӯ мебошад, ки ба сатҳу сифати иҷрои корҳои амалӣ, лабораторӣ, дарсҳои семинарӣ, таҷрибаомӯзиҳои истеҳсолӣ ва пешаздипломии ӯ вобаста аст. Бо ифодаи дигар санҷиш - ин баҳогузории ниҳоӣ ба малака, маҳорат ва сатҳу дараҷаи дониши донишҷӯ мебошад. Ҳамчунин, ба амал баровардани шакли назорати татбиқи барномаи таълимӣ ва стандарти давлатӣ, яке аз ҷузъҳои баҳодиҳӣ ба сатҳи дониши донишҷӯ, ҳудуд ва дараҷаи иҷрои корҳои амалӣ, озмоишӣ, дарсҳои семинарӣ, эҷодӣ, таҷрибаомӯзиҳои таълимию истеҳсолӣ ва пешаздипломӣ мебошад;

-санҷиши марҳилавӣ – аз ҷониби омӯзгори таълимдиҳанда ба амал баровардани санҷиши мунтазами сатҳи дониши донишҷӯ оид ба ҳар як бобу мавзӯъҳои фаннӣ мавриди омӯзиш қарордошта;

-санҷиши (имтиҳони) фосилавии давомнок – санҷиши даврии сатҳи дониши донишҷӯ аз фанҳои алоҳидаи таълимӣ, ки мувофиқи нақшаи раванди таълимии тасдиқшуда, аз ҷониби омӯзгор амалӣ мегардад;

-санҷиши тафриқавӣ - барои лоиҳа ва корҳои курсӣ, таҷрибаомӯзӣ ва дигар фанҳои омӯхташаванда, ки аз ҷониби Шӯрои омузгорони муассисаи таълимӣ муқаррар гардидаанд, ба амал баровarда мешавад;

-санҷиши таҳсилоти фосилавӣ - тавассути воситаҳои электронӣ ва телекоммуникатсионӣ муайян намудани сатҳи донишандӯзии донишҷӯ;

-силлабус - барномаи мухтасари (кӯтоҳи) таълимӣ оид ба ҳар як фанни таълимӣ, ки дар он маълумот оид ба омӯзгоре, ки фанни мавриди омӯзиш қарордоштаро таълим медиҳад, пререквизитҳо, постреквизитҳо (фанҳое, ки мутаносибан то оғоз ва баъди анҷоми омӯзиши онҳо азхудкуниашон барои донишҷӯён талаботи ҳатмист), шарҳу тафсир ва мазмуни мухтасари фан, мавзӯъҳо ва давомнокии машғулиятҳои лексионӣ ва амалӣ (лабораторӣ), мавзӯъҳои вазифаҳои корҳои мустақилонаи донишҷӯ (КМД) (ҳисобҳои графикӣ, корҳои курсӣ ва ғайраҳо), рӯйхати адабиёт, маълумот оид ба баҳогузорӣ ба сатҳи дониш, талаботи омӯзгор (сиёсат ва тартибу қоидаҳо);

-силсилаи таълимӣ – маҷмӯи фанҳои (модулҳои) барномаи асосии таълим, ки азхуднамоии дониш, маҳорат ва шаклгирии салоҳиятҳоро дар соҳаи дахлдори илм ва (ё) фаъолияти касбӣ таъмин менамояд;

-соати академӣ - вақти муқарраршудае мебошад, ки омӯзгор бо донишҷӯ машғулиятҳои дохилиаудиториро баргузор менамояд. Соати академии таҳсили кредитӣ ба як соати робитаи мутақобилаи (омӯзгор бо донишҷӯ - 50 дақиқа) лексионӣ, машғулиятҳои амалӣ (семинарӣ) ва ё 1,5 соати робитаи мутақобилаи (75 дақиқа) машғулиятҳои дохилистудиявӣ, ё 2 соати робитаи мутақобилаи (100 дақиқа) корҳои лабораторӣ ва машғулиятҳои тарбияи ҷисмонӣ, ё 5 соати робитаи мутақобилаи (250 дақиқа) ҳар навъи таҷрибаомӯзӣ баробар мебошад;

-соҳаи ихтисос (профил) – самти нигаронидашудаи барномаи асосии таълимӣ ба намуди мушаххас ва (ё) объекти фаъолияти касбӣ, мутаносибан ба маҷмӯи салоҳиятҳои дахлдор;

-соҳаи фаъолияти касбӣ - маҷмӯи мавзӯъҳои (обектҳои) фаъолияти касбӣ дар зоҳиршавии илмӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва истеҳсолии онҳо;

-стандарти таҳсилоти миёнаи касбӣ - маҷмӯи меъёрҳое, ки мазмуни таҳсилоти миёнаи касбӣ, моҳияту мӯҳлати таълим ва усулҳои ташхиси сифати таҳсилоти миёнаро бо назардошти дастовардҳои умумибашарӣ муайян мекунанд;

-**талабот ба сатҳи омодагии хатмкунандагон** - аз бисёр ҷиҳат ҳадди ақали мазмуни барномаҳои таълимӣ-касбиро муайян менамояд;

-тахассус - намуд ва дараҷаи омодагии касбии хатмкунанда барои иҷрои фаъолияти касбӣ ё давом додани таҳсил, ки дар ҳуҷҷати дорои таҳсилоти марбута инъикос мешавад;

-таълими фосилавӣ (таълим дар масофа) - яке аз шаклҳои таълим, фаъолияти мақсадноки методии таълимӣ-идрокӣ ва инкишофии шахс, ки аз муассисаи таълимӣ дар масофаи дур воқеъ гаштаанд ва тавассути воситаҳои электронӣ ва телекоммуникатсионӣ маълумот мегиранд**;**

-таҳсилот - раванди муттасили таълиму тарбия, ки мақсад аз он ноил шудан ба сатҳи баланди инкишофи маънавӣ, зеҳнӣ, фарҳангӣ, ҷисмонӣ ва салоҳияти касбии аъзои ҷамъият мебошад;

-таҳсилоти иловагӣ - раванди тарбия ва таълим, ки дар асоси барномаҳои таълимии иловагии ҳама сатҳҳо бо мақсади ҳамаҷониба қаноатманд гардонидани талаботи маърифатии шаҳрванд, ҷамъият ва давлат сурат мегирад;

-тақвими академӣ – тақвими баргузорнамоии тадбирҳои таълимӣ ва назоратӣ дар давоми соли таълимӣ бо ишора кардани рӯзҳои истироҳатӣ (таътил ва ҷашнҳо);

-**таҷрибаомӯзӣ** - шакли мустаҳкамнамоии донишҳои назариявӣ ва амалӣ, баланд бардоштани сатҳи маҳорату малакаи касбӣ, сайқал додани таҷриба, маҳорат ва истеъдоди касбии донишҷӯ мебошад, ки татбиқи комили он омезишёбии назария ва амалияро таъмин менамояд;

-**тақвими академӣ -** ҷадвалест, ки дар он дар давоми соли таҳсил санаҳои гузаронидани дарсҳо ва корҳои санҷишӣ бо ишораи рӯзҳои истироҳат ва идҳои тақвимӣ дарҷ карда мешаванд;

-**тестҳо** – шакли таҳририи назорат оид ба бахшҳои алоҳидаи фанни таълимӣ бо тарзи пешниҳоднамоии саволҳои санҷишӣ;

-**тютр** – омӯзгоре, ки машғулиятҳои таълимиро мегузаронад;

-фанҳои умумитаълимӣ (ФУ) - силилаи фанҳои гуманитарӣ (иҷтимоию ҷамъиятӣ) ва табиатшиносию илмӣ;

-фаъолияти таълимӣ- фаъолияте, ки аз роҳи анҷоми хадамот барои дарёфти таҳсилоти миёнаи касбӣ ва додани ҳуҷҷати дорои таҳсилоти марбута алоқаманд аст;

-**холи миёна (ХМ)** – баҳогузорӣ ба ҳисоби миёнаи сатҳи дастовардҳои таълимии донишҷӯ оид ба барномаи интихобкардааш мебошад (фарогирии баргардонии ҳосили ҷамъи кредитҳо ба ифодаи ададии холҳои баҳогузории назорати ҷамъбастӣ оид ба фан ба теъдоди умумии кредитҳои дар даври гузаштаи таълим ҳисоб карда мешавад);

-худидораи муассисаи таълимӣ – мустақилӣ дар интихобу ҷобаҷогузории кадрҳо, татбиқи фаъолияти таълимӣ, илмӣ, молиявию хоҷагӣ ва ғайра мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;

-шакли таҳсилоти рӯзона – шакли таълимест, ки дар асоси муқарраротӣ он донишҷӯ мутобиқи нақшаи таълимӣ вазифадор аст, ки дар тамоми машғулиятҳои таълимӣ иштирок намояд;

-**шакли таҳсилоти ғоибона** – шакли таълимест, ки дар он донишҷӯ дар давоми семестр теъдоди камтари кредитҳои муқарраршударо ба даст меорад, тавассути ба сурати омехта ширкат варзидан дар машғулиятҳои таълимӣ ба амал бароварда шуда, бо интиқолу ирсоли маводи омӯзишӣ ва таълимоти фосилавӣ ҷараён мегирад;

-**эдвайзер** - омӯзгори кафедраи мутасаддии хатмнамоӣ, ки вазифаи сарпарастии (мураббии) донишҷӯро оид ба ихтисоси дахлдор ба ӯҳда дошта, ҷиҳати интихоби ҳудудҳои таълим ва азхуднамоии барномаҳои таълимӣ дар давраи таҳсил мусоидат менамояд;

-**экстерн** - шахсе, ки омӯзиши мустақилонаи фанҳоро аз рӯи барномаи асосии таълимӣ интихоб намуда, минбаъд дар муассисаи таълимӣ аз аттестатсияи ҷорӣ ва ниҳоӣ мегузарад;

-**экстернат** – омӯзиши мустақилонаи фанҳои таълимӣ мутобиқи барномаҳои асосии таълимӣ аз рӯи самти интихобнамудаи (тахассус) бо аттестатсияи ниҳоӣ (ҷорӣ ва ниҳоӣ) дар муассисаи таълимӣ;

-ҷузъи интихобӣ – фанҳои таълимии интихобие мебошанд, ки барои омӯзиши онҳо донишҷӯ дар ҳар давраи дилхоҳи академӣ соҳибихтиёр мебошад;

-ҷузъи ҳатмӣ – маҷмӯи фанҳое мебошад, ки тибқи барномаи таълимӣ омӯхтани онҳо барои донишҷӯён ҳатмӣ мебошад.

Меъёрҳои муайянкунандаи мақоми муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Муқарароти умумӣ

Меъёри мазкур татбиқи амалии сиёсати давлатро дар соҳаи таҳсилоти миёнаи касбӣ вобаста ба дигаргуншавиҳои муносибатҳои иқтисодию иҷтимоӣ, маърифативу фарҳангӣ, демократикунонии сохтори идоравӣ ва таълиму тарбия дар самти тарбияи кадрҳои коргарии ихтисоснок, баландихтисос ва мутахассисони зинаи миёна, бо назардошти талаботи бозори меҳнат, муайян мекунад.

Муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ фаъолияти худро дар асоси Сарқонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Низомномаи намунавии муассисаи таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, «Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ ва номгӯи ихтисосҳои миёнаи касбӣ, Барномаи давлатии рушди таҳсилоти касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистони барои солҳои 2008 – 2015, Оиннома ва дигар санадҳои меъёрию ҳуқуқии соҳавӣ амалӣ менамояд.

Мутобиқи банди 4-и Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи «Низомномаи намунавии муассисаи таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ қонеъ гардонидани талаботи ҷамъият бо мутахассисони зинаи миёнаро дар амал татбиқ менамояд:

-барномаи ягонаи якҷояшудаи таҳсилоти миёнаи умумӣ ва таҳсилоти миёнаи касбӣ дар заминаи таҳсилоти асосӣ (синфи 9) бо гирифтани таҳсилоти миёнаи умумӣ бо мӯҳлати таҳсил на кам аз 4 сол (вобаста аз мураккабии ихтисос);

-таҳсилоти миёнаи касбӣ дар заминаи маълумоти миёнаи умумӣ (синфи11) бо мӯҳлати 3 соли таҳсил (вобаста ба мураккабии ихтисосҳо);

-қонеъ гардонидани талаботи шахсият дар инкишофи зеҳнӣ, фарҳангӣ ва маънавӣ бо роҳи гирифтани таҳсилоти миёнаи касбӣ;

-қонеъ гардонидани талаботи ҷамъият ба мутахассисони дорои таҳсилоти миёнаи касбӣ;

-ташкил ва доир намудани корҳои методӣ, илмию методӣ, таҷрибавию лоиҳасозӣ, инчунин ҳангоми мавҷуд будани заминаи моддию техникӣ ва кадрӣ ташкил ва доир намудани корҳои эҷодӣ ва тадқиқотӣ;

-бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси мутахассисони таҳсилоти миёнаи касбӣ ва кадрҳои коргарӣ;

-тавсеаи дониш дар байни аҳолӣ ва боло бурдани сатҳи таҳсилоти умумиву фарҳангии ҷомеа, аз ҷумла бо роҳи хизматрасонии таълимии музднок.

Барномаҳои таҳсилоти касбӣ ва нақшаҳои таълимии
таҳсилоти миёнаи касбӣ

1.Нақшаю барномаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади таъмини болоравии сифати таълим, сафарбарнамоии донишҷӯён барои идомаи таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии кишварҳои дигар, воридшавии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фазои ягонаи таҳсилоти ҷаҳон ва татбиқи эъломияи давлатҳои муштаракулманофеъ дар асоси Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» ва «Дар бораи таҳсилоти миёнаи касбӣ» таҳия карда мешавад.

2.Сохтори нақшаю барномаи асосии таълимӣ дар Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ ба ғайр аз меҳнатталабии силсила, инчунин «азхуднамоии натиҷаҳои банақшигирии» сатҳи асосии (базавии) онҳо, ки дар натиҷа омӯзиши қисмати асосии (базавии) ин силсилаҳоро донишҷӯ бояд донад, дарк намояд, маҳорат ҳосил намояд ва ниҳояти кадом навъи салоҳиятҳои хатмкунанда ташаккул ёфта, ба шакли муайян медароянд. Вобаста ба ҳамин, дар раванди таҳияи барномаи асосии таълим бояд феҳристи зарурӣ ва мазмуну мундариҷаи фанҳои таълимӣ муайян карда шаванд.

3.Мазмуни нақшаю барномаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ дар асоси стандартҳои марбутаи таҳсилоти миёнаи касбӣ таҳия гардида, тавассути нақшаҳо ва барномаҳои таълимӣ амалӣ мегарданд.

4.Нақшаҳои таълимӣ дар се шакл таҳия карда мешаванд:

-нақшаҳои намунавии таълим, ки мазмун ва меҳнатталабии омӯзиши фанни таълимиро муайян менамояд. Дар ҷадвали он дарҷ кардани феҳрист ва мӯҳтавои фишурдаи фанҳо ҳатмист;

-нақшаҳои кории таълимӣ ҳамчун асос барои ҳисобу китоби меҳнатталабии фаъолияти таълимии омӯзгорон хизмат мерасонанд;

-нақшаҳои инфиродии таълимӣ самту равияи таҳсилотии ҳар як донишҷӯро дар алоҳидагӣ муайян менамоянд.

Дар ҳамаи шаклҳои нақшаҳои таълимӣ низоми ягонаи рамзгузории фанҳо истифода бурда мешавад, ки барои ҳар як фанни таълимии нақшаи таълимӣ рамзи дахлдори бо аломатҳои рақамӣ ифодашаванда, пешбинӣ мегардад.

Талаботи минимуми барномаи ҳатмии Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ барои фанҳои гуманитарӣ, иҷтимоию иқтисодӣ ва табиию риёзӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ” бо қарори мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 майи соли 2013, №9/36 тасдиқ шудааст.

Талаботи минимуми Стандарти давлатӣ бо ҳаҷми умумии соатҳо, соатҳои аудиторӣ, соатҳои мустақилона ва шакли назорат оид ба бахши якум ва дуюми нақшаҳои таълимӣ аз фанҳои умумӣ-гуманитарӣ ва табиию риёзӣ барои ихтисосҳои равияи гуманитарӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ, табиию риёзӣ, техникӣ ва технологӣ дар **заминаи таҳсилоти миёнаи умумӣ.**

Т/р	**Номи фан**	**Соатҳои ҳамагӣ**	**Аудиторӣ**	**Мустақилона**	**Шакли назорат**
Бахши 1.Фанҳои умумӣ-гуманитарӣ					
1.	Таърихи халқи тоҷик	92	70	22	санҷиш имтиҳон
2.	Забони тоҷикӣ	92	70	22	санҷиш имтиҳон
3.	Забони русӣ	138	106	32	санҷиш имтиҳон
4.	Забони хориҷӣ	182	140	42	санҷиш имтиҳон
5.	Фалсафа	92	70	22	санҷиш имтиҳон
6.	Ҳуқуқ	46	36	10	санҷиш
7.	Сотсиология	46	36	10	санҷиш
8.	Тарбияи ҷисмонӣ	138	106	**32**	санҷиш
9.	Фанни интихобӣ-Этикаи касбӣ	46	36	10	санҷиш
	Ҷамъ	**872**	**670**	**202**	
Бахши 2. Фанҳои табиию риёзӣ					
1	Информатика	138	106	32	санҷиш имтиҳон
2	Экология	44	34	10	санҷиш
3	Консепсияи табиатшиносии муосир (вобаста аз равия)	46	36	10	санҷиш
4	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демография	46	36	10	санҷиш
	Фанҳои интихобӣ	126	96	30	
	Фанҳои хатмӣ	166	128	38	
	Ҷамъ	**566**	**436**	**130**	
	Ҳамагӣ	**1438**	**1106**	**332**	

Талаботи минимуми Стандарти давлатӣ бо ҳаҷми умумии соатҳо, соатҳои аудиторӣ, соатҳои мустақилона ва шакли назорат оид ба бахши якӯм ва дуюми нақшаҳои таълимӣ аз фанҳои умумӣ-гуманитарӣ ва табиию риёзӣ барои ихтисосҳои гуманитарӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ, табиию риёзӣ ва техникию технологӣ дар **заминаи таҳсилоти умумии асосӣ**.

№	Номи фан	ҳаҷми умумии соатҳо	соатҳои аудит.	мустақ илона	шаклҳои назорат
Бахши 1. фанҳои умумӣ-гуманитарӣ					
1.	Таърихи халқи тоҷик	142	110	32	санҷиш имтиҳон
2.	Забони тоҷикӣ	198	152	46	санҷиш имтиҳон
3.	Забони хориҷӣ	106 288	82 222	24 66	санҷиш имтиҳон
4.	Забони русӣ	296	228	68	санҷиш имтиҳон
5.	Тарбияи ҷисмонӣ	244	188	56	санҷиш
6.	Фалсафа	92	70	22	санҷиш имтиҳон
7.	Асосҳои ҳуқуқ	52	40	12	имтиҳон
8.	Адабиёти тоҷик	158	122	36	санҷиш
9.	Таърихи умумӣ	52	40	12	санҷиш
10.	Сотсиология	46	36	10	санҷиш
11.	Фанни интихобӣ-Этикаи касбӣ	46	36	10	санҷиш
	Ҷамъ	**1432** **1614**	**1104** **1244**	**328** **370**	
Бахши 2. Фанҳои табиию риёзӣ					
1	Информатика	244	188	56	санҷиш
2	Экология	44	34	10	санҷиш
3	Алгебра	158	122	36	имтиҳон
4	Геометрия	106	82	24	санҷиш
5	Физика	158	122	36	имтиҳон
6	Химия	106	82	24	имтиҳон
7	Биология	106	82	24	санҷиш
8	Тайёрии ибтидоии ҳарбӣ ва мудофиаи шаҳрвандӣ	88	68	20	санҷиш
9	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демография	46	36	10	санҷиш
10	Фанҳои интихобӣ	46	36	10	
	Ҳамагӣ	**1102**	**852**	**250**	
	Ҷамъ	**2534** **2716**	**1956** **2096**	**578** **620**	

Эзоҳ: 1.Дар блоки фанҳои табиию риёзӣ дохил намудани фанҳои «Экология», «Информатика» ва «Консепсияи табиатшиносии муосир» барои ҳамаи ихтисосҳои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳатмӣ мебошад.

2.Блоки фанҳои тахассусӣ, таҷрибаи истеҳсолӣ (касбӣ), таҷрибаи таълимӣ аз тарафи муассисаҳои таълимӣ таҳия карда мешавад.

3.Миқдори умумии соатҳо барои тайёр намудани мутахассисони таҳсилоти миёнаи касбӣ аз рӯйи таҳсилоти 3 сола ҳаҷми умуми соати аудиторӣ то 3162 соат, аз рӯйи таҳсилоти 4 сола ҳаҷми умуми соати аудиторӣ то 4454 соатро ташкил менамояд.

4.Ҳадди ниҳоии ҳаҷми сарбории таълимии донишҷӯён бо тамоми шаклҳои корҳои таълимии синфӣ ва берун аз синфӣ дар як ҳафта бояд аз 54 соат зиёд набошад.

5.Сарбории донишҷӯёни шуъбаи рӯзона дар як ҳафта дар дарсҳои таълимии омӯзгорон набояд то 38 аз 34 соати таълимӣ ва дар шакли шабонаи таълим набояд аз 20 соат зиёд бошад.

6.Дар давоми соли тахсил барои донишчуён на камтар аз ду маротиба таътил мукаррар карда шудааст, ки муддати умумии он 8-11 ҳафта, баъди нимсолаи зимистон на камтар аз 2 ҳафта бояд бошад.

7.Теъдоди имтиҳонот дар раванди аттестатсияи ҷории донишҷӯён аз рӯйи шаклҳои рӯзона ва ғоибонаи таҳсил набояд аз 5-то имтиҳону 10-то санҷиш зиёд бошад.

8.Дар нақшаи таълимӣ дар як семестр аз меъёр зиёд санҷиш ва имтиҳон ба нақша гирифтан иҷозат дода намешавад.

9.Сарбории донишҷӯёни шуъбаи ғоибона 30% соатҳои шуъбаи рӯзонаро ташкил медиҳад.

Мӯҳлати меъёри аз худ намудани барномаи таҳсилоти касбии асосии шуъбаи рӯзонаи таҳсилот метавонад то 93 ҳафтаро (мӯҳлати таҳсил 3 сол) ва 131 ҳафтаро (мӯҳлати таҳсил 4 сола) дар бар гирад.

таълими 3 сола:

- соатҳои таълимӣ 3162 соат
- таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ (касбӣ) то 12 ҳафта (432 соат)
- таҷрибаомӯзии таълимӣ то 4 ҳафта (144 соат)

- соатҳои фанҳои факултативӣ (90 соат)
- аттестатсияи ҷамъбастии давлатӣ то 4 ҳафта (144 соат)
- соатҳо барои машварат (90 соат)
- корҳои мустақилона (948 соат)
-омӯзиши назариявӣ бо тамоми дарсҳои амалӣ, лабораторӣ, тайёр намудани кори курсӣ (лоиҳаи курсӣ) 93 ҳафта

таълими 4 сола:
- соатҳои таълимӣ 4454 соат
- таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ (касбӣ) то 12 ҳафта (432 соат)
- таҷрибаомӯзии таълимӣ то 4 ҳафта (144 соат)
- соатҳои фанҳои факултативӣ (120 соат)
- аттестатсияи ҷамъбастии давлатӣ то 4 ҳафта (144 соат)
- соатҳо барои машварат (90 соат)
- корҳои мустақилона (1336 соат)
- омӯзиши назариявӣ бо тамоми дарсҳои амалӣ, лабораторӣ, тайёр намудани кори курсӣ (лоиҳаи курсӣ) 131 ҳафта

5.Нақшаҳои таълим дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ таҳия гардида аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

1.Нақшаҳои намунавии таълимӣ санади асосӣ ба шумор рафта, дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ таҳия гардида дар давоми панҷ сол иваз намешаванд.

2.Меҳнатталабии фаъолияти таълимӣ дар ҳамаи шаклҳои нақшаҳои таълимӣ бо Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ муқаррар карда мешавад. Нақшаи таълим дар асоси нақшаҳои намунавӣ тартиб дода мешавад.

3.Нақшаҳои кории таълимиро, ки асос барои ҳисобу китоби меҳнатталабии фаъолияти таълимии омӯзгорон мебошанд, ҷонишини директор оид ба кори таълим дар заминаи нақшаҳои намунавӣ тартиб медиҳанд ва онҳо аз ҷониби директор дар Шӯрои омӯзгорӣ (олимон) баррасӣ карда мешаванд.

Ин нақшаҳо барои ҳисоби бастҳои (штатҳои) кории ҳайати омӯзгорони муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳамчун заминаи асосӣ хизмат мерасонанд.

4.Нақшаҳои кории таълимӣ аз рӯйи зарурият ва пайдарпайии азхуднамоии мазмуни барномаҳои таълимӣ бояд се гурӯҳи фанҳоро фаро гиранд:
- фанҳои умумӣ – гуманитарӣ;
- фанҳои табиию риёзӣ;
- фанҳои тахассусӣ;

5.Миқдори пурраи ҳаҷми соатҳои таълимиро Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ муайян мекунад.

6.Нақшаҳои инфиродии таълимӣ, ки самту равияи таҳсилоти ҳар як донишҷӯро дар алоҳидагӣ муайян месозанд ва аз тарафи донишҷӯ бо мадади омӯзгорони мутасаддӣ барои ҳар як соли таълимӣ тибқи тартиби муқарраршуда тартибу таҳия карда шуда азхуд менамоянд.

7.Муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ раванди таълимро дар ҳаҷми пуррааш бо фароҳам овардани ҳама гуна сарчашмаҳои иттилоотӣ: китобҳои дарсӣ, дастуруламалҳои таълимӣ, методӣ, таҳқиқотҳо ва тавсияномаҳои оид ба фанҳо таҳияшуда, маводи фаъоли тавзеҳшаванда ва роҳнамоҳо оид ба кори мустақилона, китобҳои дарсии электронӣ, дарёфти иҷозат ба захираҳои таълимии шабакаи байналмилалии Internet таъмин менамоянд. Маҷмӯи маводи таълимӣ-методӣ оид ба фан барои омӯзгор ва донишҷӯ дар алоҳидагӣ фароҳам оварда мешавад. Ба ғайр аз он, ҳар як донишҷӯ барои тамоми давраи таҳсил дар муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ бо маълумотнома-роҳнамои таълимӣ таъмин карда мешавад. Ҳамзамон, муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ раванди таълимии низоми ғайрианъанавии таҳсилро бо тамоми асбобу анҷом ва таҷҳизоти зарурӣ (бинои таълимӣ, лабораторияҳои илмию таълимӣ, маводи масрафшавандаи зарурӣ, бошишгоҳҳои таҷрибавӣ, хобгоҳҳо, бунгоҳҳои тиббӣ ва ғайраҳо) таъмин менамоянд.

8.Сохтори нақшаи таълимии таҳсилот 9 фаслро дарбар мегирад.

Намунаи нақшаи таълимӣ (4 сола)

а) раванди таълим (дар ҳафта)

1. Ҷадвали раванди таълим

Мох	Сентябр					Октябр				Ноябр				Декабр					Январ				Феврал				Март					Апрел					Май			Июн					Июл				Август			
Хафта	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	2	9	16	23	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	2	27	3	10	17	24
	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	1	8	15	22	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	2	2	9	16	23	30
Курс	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	4	48	49	50	51	52
1																			::	::	=	=																			::	::	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
2																			::	::	=	=																			::	::	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
3																			::	=	=	О	О	О														::	::	Х	Х	Х	Х	Х	=	=	=	=	=	=	=	=
4											Х	Х	Х	Х	Х	Х			::	=	=																	::	::	//	//	//	//									

Аломатҳои истифодашуда дар ҷадвали раванди таълим

Таҳсили назариявӣ		Аттестатсияи ҷорӣ	::	Таҷрибаомӯзии таълимӣ	О	Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ	Х

Кори дипломӣ	Д	**Аттестатсияи давлатӣ**	//	**Таътил**	=

б) маҷмӯи буҷаи вақт (дар ҳафта)

Дар ҷадвали маҷмӯи буҷаи вақт, теъдоди ҳафтаҳои имтиҳонӣ, бахши назариявӣ, санҷиши марҳилавӣ, сессияи имтиҳонӣ, таҷрибаомӯзии таълимӣ, таҷрибаомӯзӣ (истеҳсолӣ, омӯзгорӣ), кори дипломӣ, аттестатсияи давлатӣ, таътил, вақти захиравӣ ва ҷамъи ҳафтаҳо нишон дода мешавад.

Курс	**Таълими назариявӣ**		**сессияи имтиҳонӣ (ҳафта)**	**Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва таълимӣ (дар ҳафта)**			**Лоиҳаи дипломӣ (аттестатсияи давлатӣ)**	**Таътил (дар ҳафта)**	**Ҷамъи умумии ҳафтаҳо дар соли таҳсил**
	ҳафта	**соат**		**Таълимӣ**	**Истеҳсолӣ**	**Пешаздипломӣ**			
1	36	1224	4					12	52
2	36	1224	4					12	52
3	31	1054	3	3	5			10	47
4	28	952	3			6		2	39
Ҷамъ	131	4454	14	3	5	6		36	192

в) нақшаи раванди таълим

Нақшаи раванди таълим зерфаслҳои зеринро фаро мегирад:
Номгӯи фанҳо мутобиқи талаботи минимуми барномаи хатмии Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ;
ҳаҷми соатҳои аудиторӣ мутобиқи Стандарти давлатии таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ;
шакли натиҷаи назорат; (санҷиш, имтиҳон)
миқдори корҳои курсӣ ва лоиҳаи кори курсӣ;
теъдоди умумии сарборӣ:
ҳаҷми дарсҳои аудиторӣ;
кори мустақилонаи донишҷӯ;
тақсимоти фанҳо ба курсҳо ва семестрҳо.

Р/т	**Номгӯи фанҳо**	**Тақсимот аз рӯйи семестрҳо**		**Кори курсӣ**	**Лоиҳаи кори курсӣ Лоиҳаи кори курсӣ**	**Ҳаҷми соатҳо**				**Тақсимот аз рӯи курс ва семестр**							
		имтиҳон	**санҷиш**			**ҳамагӣ**	**Машғулият дар дарсӣ (аудиторӣ)**	**Корҳои лаб. ва машғ. амалӣ**	**Кори мустақилона**	**курси 1**		**курси 2**		**курси 3**		**курси 4**	
										Семестр							
										1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
										Ҳафтаҳо							
										18	**18**	**18**	**18**	**18**	**13**	**12**	**16**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**

Бахши фанҳои умумӣ-гуманитарӣ

Бо мақсади такмил додани сатҳи ҷаҳонбинии донишҷӯ, мукаммал намудани донишҳои сиёсӣ, фаро гирифтани равандҳои сиёсии ҷомеаи муосир, ташаккули ахлоқи ҳамида, дарки зебогии олам ва тақвияти рафтору кирдор, одоби муошират, ки донишҷӯ тавонад ба воситаи шинохти хеш мавқеи худро дар ҷомеа муайян намуда, малака ва маҳорати хешро тақвият бахшад. Бо назардошти ворид шудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фазои ягонаи иқтисодию сиёсии ҷомеаи ҷаҳонӣ, қабул намудани арзишҳои умумибашарӣ, ба даст овардани истиқлолияти миллӣ дар нақшаҳои таълимии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳамчун фанҳои ҳатмӣ аз соли таҳсили 2011 - 2012 ба нақшаҳои таълимии нав ворид карда шудаанд. Таълими фанҳои мазкур дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ пешбинишуда маданияти ҳуқуқӣ ва дарку эҳсоси равандҳои ҳаёти иқтисодии ҷомеаро дар тафаккури донишҷӯ ташаккул медиҳад.

Силсилаи **фанҳои гуманитарӣ** 10 фанро фаро гирифта, дар талаботи минимуми барномаи хатмии Стандарти давлатии таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ дода мешавад. Дар тамоми муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва мансубияти идориашон, дар бахши якуми нақшаҳои таълимии омӯхтани фанҳои пешбинишуда талаботи ҳатмӣ мебошад.

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**
I	**Бахши фанҳои гуманитарӣ**																
1	Таърихи халқи тоҷик	2	1,3			142	110		32	2	2	2					
2	Забони тоҷикӣ	2,4	1,3			198	152		46	2	2	2	3				
3	Забони хориҷӣ	2	1			106	82		24	2	3						
4	Забони русӣ	2,4	1,3,5			296	228		68	2	2	2	2	2	2	2	
5	Фалсафа	4	3			92	70		22					2	2		
6	Тарбияи ҷисмонӣ		1,2,3,4,5			244	188		56	2	2	2	2	**2**			
7	Сотсиология		5			46	36		10					2			
8	Ҳуқуқ		4			52	40		12				2				
9	Адабиёти тоҷик	2,4,6	**1,3,5**			158	122		36	2	2	2	1				
10	Таърихи умумӣ	2	**1**			52	40		12	2							
11	Фанни интихобӣ					46	36		10			2					

	Ҷамъ					**1188**	**916**		**272**	**14**	**13**	**12**	**10**	**8**	**4**	**2**	

Бахши фанҳои табиию риёзӣ

Бахши дуюми нақшаҳои таълимӣ омӯзиши фанҳои табиию риёзиро дар бар мегирад.

II	**Бахши фанҳои табиатшиносию риёзӣ**																
1	Информатика	2, 5	1,3,4			244	188	62	56	2	2	2	2	2			
2	Экология		5			44	34		10					2			
3	Алгебра	2,4	1,3			158	122		36	2	2	2	1				
4	Геометрия					106	82		24	2	3						
5	Физика	1,3	2,4			158	122	30	36	2	2	2	1				
6	Химия	2	1			106	82	22	24	2	3						
7	Биология	2	1			106	82		24	2	3						
8	Мудофиаи шаҳрвандӣ		3,4			88	68		20			2	2				
9	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демография		3			46	36		10					2			
10	Фанҳои интихобӣ					46	36		10		2						
	Ҷамъ					**1102**	**852**	**114**	**250**	**12**	**17**	**8**	**6**	**6**			

Бахши фанҳои тахассусӣ

Фанҳои тахассусӣ аз ҷониби мутахассисони муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ муайян карда мешаванд.

Дар баробари таълими фанҳои вобаста ба касб, инчунин фаро гирифтани таҷрибаомӯзии таълимии истеҳсолӣ ва иҷроиши рисолаи хатмнамоӣ (кори дипломӣ) ҳатмист.

III	***Фанҳои тахассусӣ***																
1.																	
2																	
3.																	
4.																	
5.																	
6.																	
7																	
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	
18																	
13.																	
14																	
15																	
16	Фанҳои интихобӣ																
	Ҷамъ																
	Ҳамагӣ						**4454**		**1336**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**
	Миқдори имтиҳонҳо																
	Миқдори санҷишҳо																
	Кори курсӣ																
	Фанҳои факултативӣ																

Фасли 3-юми нақшаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ феҳрасти фанҳои интихобиро фаро мегирад. Нишон додани фанҳои интихобӣ барои ҳар як бахши фанҳои гуманитарӣ, табиию риёзӣ, тахассусӣ ва таҷрибаомӯзӣ ҳатмӣ буда, онҳоро Шӯрои омӯзгории (олимони) муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ муайян менамояд. Фанҳои интихобӣ дар қисми нақшаи тадрису таълим тавре бояд ҷойгир карда шаванд, ки онҳо дар ҳар як семестр аз 5% то 10%-ро фаро гиранд.

Машғулиятҳои факултативӣ

Ҳаҷми машғулиятҳои факултативӣ дар тамоми давраи таҳсил на бояд аз 100 соат бештар бошад.

Дар ин қисмат муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳар сол дар Шӯрои омӯзгории муассисаи таълимӣ бо дархости иттиҳодия методӣ ва кафедраҳо барои як соли таҳсил фанҳое, ки омӯзишашон дар бахши машғулиятҳои факултативӣ пешбинӣ гардидаанд, барои омӯхтани онҳо иҷозат медиҳад.

таҷрибаомӯзӣ (таҷрибаи истеҳсолӣ ё таҷрибаи омӯзгорӣ);

	Намуди таҷрибаомӯзӣ	Семестр	Ҳафта
1.			
2.			
3.			

4.			

Номгӯи синфхонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳ ва устохонаҳо;

Т/р	Номгӯи пурраи синфхонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳҳо ва устохонаҳо
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Номгӯи фанҳое, ки ба аттестатсияи давлатӣ дохил карда мешаванд

Т/р	аттестатсияи давлатӣ	Рисолаи хатм (кори дипломӣ)
1		
2		
3		
4		

Шарҳи нақшаи таълимӣ

1.Фанҳои забони тоҷикӣ, забони русӣ, забони хориҷӣ, технологияи информатсионӣ, таълими меҳнат, таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ, ҳангоми дар гурӯх будани 24 нафар донишҷӯ ба зергурӯҳҳо ҷудо карда мешавад.

2.Барои ҳар як фане, ки имтиҳони ҷорӣ дорад 2 соат машварат ҷудо карда мешавад.

3.Барои ҳар як фанни аттестатсияи давлатӣ 10 соат машварати обзорӣ муайян карда мешавад.

4.Ҷамъи умумии соатҳо дар муддати 4 соли таҳсил талаботи стандарти давлатии таҳсилот -5790
аз ин: соатҳои аудиторӣ-4454 соат
соатҳои мустақилона-1336 соат
соатҳои фанҳои факултативӣ-90 соат
соатҳо барои машварат-90 соат
соатҳо барои ҳама намуд таҷрибаомӯзиҳо-..... соат
соатҳо барои аттестатсияи давлатӣ-......... соат

5.Донишҷӯён дар давоми 4 соли таҳсил 2 кори курсӣ аз .... месупоранд.

6.Фанҳои интихобӣ вобаста ба ҳар як бахш дар доираи соатҳои пешбинишуда аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда гузаронида мешавад.

7.Фанҳои факултативӣ аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда, тибқи нишондоди нақшаи таълимӣ гузаронида мешавад.

1. Нақшаҳои таълимии таҳсилот дар асоси нақшаи таълимии асосии намунавӣ, ки аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, таҳия карда мешаванд. Теъдод ва ҳаҷми фанҳои омӯхташаванда бояд ба ҳаҷми соатҳо ва теъдоди дар Стандарти давлатии таҳсилот ва нақшаи намунавии аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодшуда, мутобиқат намоянд. Ном ва рамзи ихтисос низ бояд ба «Таснифоти давлатии равия ва ихтисосҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» мувофиқ бошанд. Дар нақшаи таълимӣ ҳаҷми умумии сарборӣ аз ҳар як фан ва тақсими он ба машғулиятҳои корҳои мустақилона бо роҳбарии омӯзгор ва мустақилонаи донишҷӯ бояд нишон дода шавад.

Дар асоси нақшаи таълимӣ муассисаи таълимӣ нақшаҳои кориро тартиб медиҳанд.

2. Ҳангоми таҳияи барномаҳои (нақшаи) таълимӣ шаклҳои таълим дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ба монанди:

- лексия;
- дарсҳои амалӣ;
- семинар ё коллоквиум;
- дарсҳои лабораторӣ;
- Таҷрибаомӯзии таълимӣ;
- таҷрибаомӯзӣ (таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ ё истеҳсолӣ);
- санҷиши марҳилавӣ;
- кори мустақилона бо роҳбарии омӯзгор;

• кори мустақилонаи донишҷӯ;
• мусоҳибаҳои фардӣ;

Муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ метавонад шаклҳои дигари таълим: машваратҳо, корҳои санҷишӣ, корҳои мустақилона, корҳои курсӣ, реферат ва рисолаи хатмнамоиро бо қарори Шӯрои омӯзгорӣ муқаррар намояд.

3. Ҳангоми таҳияи нақшаи таълимии корӣ муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳуқуқ надорад, ки мӯҳлати дар нақшаҳои намунавии таълимӣ нишондодашудаи сессияи имтиҳонӣ, таҷрибаомӯзиҳо, аттестатсияи ҷамъбастии давлатӣ ва таътилро аз рӯи ин ё он самти омода сохтани мутахассисон вобаста ба талаботи Стандартҳои давлатии таҳсилот тағйир диҳад. Сарбории донишҷӯ дар ҳар як ҳафта ба ҳисоби миёна дар дарсҳои таълимии омӯзгорон бояд 34 соати таълимӣ зиёд набошад.

4. Интихоби «Фанҳои интихобӣ» барои донишҷӯ ҳатмист (донишҷӯ бояд фанҳои интихобиро муайян намуда, онҳоро омӯзад.

Меъёри баҳогузорӣ дар ҳолати гузаштан ба низоми нави таълим(кредит)

1. Аз рӯи ҳамаи фанҳое, ки ба нақшаи таълимии муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ ворид шудаанд, баҳои ҷамъбастӣ (аъло (A, A_{-}, B_{+}), хуб (B, B_{-}, C_{+}), қаноатбахш (C, C_{-}, D), ғайриқаноатбахш (F)) пешбинӣ шавад. Аз фанни тарбияи ҷисмонӣ, аз рӯйи ҳисоби ҳафтае 2 соат дар курси 1-ум, семестри дуюм ва курси дуюм семестри сеюм санҷиши ҷамъбастӣ ба нақша гирифта шавад. Баҳои ҷамъбастӣ бояд қисмҳои зеринро дар бар гирад:

- санҷишҳои рейтингии марҳилавӣ - 50% (ё 40%);
- имтиҳони ҷамъбастӣ -50% (ё 60%).

2.Ифодаи ҳарфии баҳои имтиҳони ҷамъбастӣ аз рӯйи ҷадвали зерин муайян карда мешавад:

Ифодаиададии баҳо	Фоизи ҷавобҳои дуруст (бо %)	Ифодаи анъанавии баҳо
4,0	**95 - 100**	**Аъло**
3,7	**90 - 94**	
3,4	**85 - 89**	
3,0	**80 - 84**	**Хуб**
2,7	**75 - 79**	
2,4	**75 - 74**	
2,0	**65 - 69**	**Қаноатбахш**
1,7	**60 - 64**	
1,4	**55 - 59**	
1,0	**50 - 54**	**Ғайриқаноатбахш**
0	**0 - 49**	

3. Шарҳи баҳо:

A A_{-} B_{+}	**«Аъло» -** мазмуну мундариҷаи назариявии курс пурра ва бенорасоӣ азхуд шуда, малакаю маҳорати зарурии пешбурди амалии кор бо маводи фарогирифта ба шакли муайян даромадаанд, ҳамаи вазифаҳои дар барномаи таълимӣ пешбинишуда ба иҷро расида, сифати иҷроиши аксарияти онҳо ба шумораи холҳои дар ҳадди баландтарин (максимум) нишондодашуда, наздик баҳогузорӣ мешавад.	A
B	**«Хеле хуб» -** мазмуну мундариҷаи назариявии курс пурра ва бенорасоӣ азхуд шуда, малакаю маҳорати зарурии пешбурди амалии кор бо маводи фарогирифта, **асосан,** ба шакли муайян даромадаанд, **ҳамаи** вазифаҳои дар барномаи таълимӣ пешбинишуда ба иҷро расида, сифати иҷроиши аксарияти онҳо ба шумори холҳои дар ҳадди баландтарин (максимум) нишондодашуда, наздик баҳогузорӣ мешавад.	B
B_{-} C_{+}	**«Хуб» -** мазмуну мундариҷаи назариявии курс пурра ва бенорасоӣ азхуд шуда, бархе аз малакаю маҳорати зарурии амалан пешбурди кор бо маводи фарогирифта ба таври **нокифоя** ба шакли муайян даромадаанд, **ҳамаи** вазифаҳои дар барномаи таълимӣ пешбинишуда ба иҷро расида, сифати иҷроиши **ҳеҷ яке аз онҳо** ба шумори холҳои дар ҳадди ақали (минимум) нишондодашуда, баҳогузорӣ нашудааст, дар иҷроиши **баъзе вазифаҳо бо иштибоҳ** роҳ дода шудааст.	C
C C_{-}	**«Қаноатбахш» -** мазмуну мундариҷаи назариявии курс **қисман** азхуд шудааст, вале **норасоиҳои ҷойдошта хусусияти муҳим надоранд**, малакаю маҳорати зарурии пешбурди амалии кор бо маводи фарогирифта, **асосан,** ба шакли муайян даромадааст, **аксарияти** вазифаҳои пешбининамудаи барномаи таълимӣ **ба иҷро расида**, ҳамзамон, **баъзе аз вазифаҳои** иҷрошуда эҳтимол **иштибоҳ** доранд.	D
D	**«Миёна» (зинаи пасттар аз «қаноатбахш») -** мазмуну мундариҷаи назариявии курс **қисман** азхуд шудааст, **бархе** аз малакаҳои амалии корӣ **ба шакли муайян надаромадааст**, аксарияти вазифаҳои пешбининамудаи барномаи таълимӣ **иҷро нагардидаанд ва ё** сифати иҷроиши қисме аз онҳо ба адади холҳои **дар ҳадди ақли (минимум)** нишондодашуда, баҳогузорӣ шудааст.	E
D_{-}	**«Шартан ғайриқаноатбахш» -** мазмуну мундариҷаи назариявии курс **қисман** азхуд шудааст, малакаи зарурии амалиии кор **ба шакли муайян** надаромадааст, аксарияти вазифаҳои дар барномаи таълимӣ пешбинишуда **иҷро нагардидаанд ва ё** сифати иҷроиши онҳо ба адади холҳои **дар ҳадди ақали (минимум)** нишондодашуда, наздик баҳогузорӣ шудааст, дар сурати пешбурди кори **мустақилонаи иловагӣ бо** маводи курс **эҳтимоли баландбардории сифати** иҷрои вазифаҳои таълимӣ	F_X

	имконпазир аст.	
F	**«Бешубҳа ғайриқаноатбахш» -** мазмуну мундариҷаи назариявии курс **азхуд нашудааст**, малакаи зарурии амалиии кор **ба шакли муайян** надаромадааст, ҳамаи вазифаҳои таълимии иҷрошуда **саҳву хатоҳои дағал** доранд, кори **мустақилонаи иловагӣ бо** маводи курс ба ҳеҷ навъ **болоравии назарраси сифати** иҷрои вазифаҳои таълимӣ **мусоидат карда наметавонад**.	*F*

4. Шаклҳои санҷиши дониш

ХАТТӢ	Тестикунонии ботил (ботил бо он маъно, ки тестикунонии воқеӣ набуда, танҳо интихоби маҷмӯи саволҳои сершуморест, яъне супориш ҷиҳати интихоби ҷавоби дуруст) тавассути варақаи расмӣ (бланка) ё компютер доир карда мешавад, ки дар ин маврид аз маҷмӯи муҳокимаҳо бояд ҷавоби дуруст интихоб карда шавад.
	Эссе – таҳияи ҷавобҳои хаттӣ ба мавзӯъҳои супоридашуда. Коркарди мустақилона ва омезишдиҳии маводро талаб карда, меъёри дақиқи баҳогузорӣ ва шарҳу тафсири омӯзгорро тақозо менамояд. Рефератҳо, мақолаҳо, шарҳи таълифотҳои илмӣ (монографияҳо), консепсияҳо, аз навъҳои хаттии санҷиши дониш маҳсуб меёбанд. Таълифи ҳар яке аз навъҳои эҷодиёти хаттӣ меъёри дақиқи арзёбии таҳияи дастурҳои методиро тақозо менамояд.
ШИФОҲӢ	Гузоришдиҳӣ, иттилоотрасонӣ, маърӯзаҳо, аз навъҳои санҷиши шифоҳии дониш ба ҳисоб меравад. Чунин навъҳои санҷиши шифоҳии дониш, ки дар худ бояд арзёбии ҷузъи иртиботӣ (коммуникативӣ) ва намунаҳои аъло, хуб ва қаноатбахши гузоришдиҳиро фаро гиранд, бояд аз ҷониби омӯзгор ба вуҷуд оварда шаванд. Меъёри арзёбии намоиши маҳорат талаб карда мешавад.
	Сӯҳбати ғайрирасмӣ. Иштирок дар мубоҳисаҳо. Арзёбии корҳои гурӯҳӣ. Муҳокимаи дастаҷамъонаи мақолаи илмӣ ва ё матни душвор метавонад намунаи супориш бошад. Меъёри арзёбии намоиши маҳорат тақозо мегардад.

Шакли таълими ғоибона

1. Дар шакли таълими ғоибона дар давоми соли таҳсил ҷиҳати пешбурди кор бо омӯзгор барои донишҷӯ дар ҳаҷми на камтар аз 160 соати таълимӣ ҷудо карда мешавад.

2. Муҳлати таҳсил дар шакли таълими ғоибона нисбат ба мӯҳлати муайяншудаи таҳсил дар шакли таълими рӯзона аз тарафи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ба муддати як сол зиёд карда мешавад.

12.Меъёрҳои буҷаи вақт барои омӯзгор

1.Фанҳои забони тоҷикӣ, забони русӣ, забони хориҷӣ, технологияи информатсионӣ, таълими меҳнат, таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ, ҳангоми дар гурӯх будани 24 нафар донишҷӯ ба зергурӯҳҳо ҷудо карда мешавад.

2.Барои ҳар як фане, ки аттестатсияи ҷорӣ дорад 2 соат машварат ҷудо карда мешавад.

3.Барои ҳар як фане, ки донишҷӯён аттестатсияи давлатӣ месупоранд 10 соат машварати обзорӣ муайян карда мешавад.

13. Ташкил ва роҳбарии таҷрибаомӯзиҳои таълими истеҳсолӣ

1. Барои ташкил ва гузаронидани таҷрибаомӯзиҳои истеҳсолӣ ва таълими истеҳсолӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҳар як муассисаи таҳсилоти миёнаи касбӣ рӯйхати корхонаҳои истеҳсолиро ҳамчун базаҳои асосӣ муайян менамояд. Чунин рӯйхатҳо ба муҳлати на камтар аз 5 сол тасдиқ карда мешаванд. Дар тартибдиҳӣ ва тасдиқкунии ин рӯйхатҳо вазоратҳои дахлдори ҷумҳурӣ бо пешниҳоди Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон саҳм мегиранд. Ҳангоми мураттабсозии ин рӯйхат мавқеи ҷойгиршавии корхонаҳои истеҳсолӣ ва муассисаҳои таълимӣ ба эътибор гирифта мешаванд**.**

2. Барои ташкил ва гузаронидани таҷрибаомӯзиҳои истеҳсолӣ ва таълимӣ-истеҳсолӣ масъулият бар дӯши директорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ вогузор карда мешавад.

3. Муҳлати гузаронидани таҷрибаомӯзиҳои истеҳсолӣ ва таълимиро вобаста аз ихтисосҳо бо қарори Шӯрои омӯзгорон тағйир додан мумкин аст.

4. Мақсади асосии таҷрибаомӯзӣ мустаҳкам кардани донишҳои андӯхтаи назариявӣ ва амалӣ, баланд бардоштани сатҳи қобилияти касбӣ, сайқал додани малака ва маҳорат, татбиқи ҳадафнок ва пурраи он барои омезиши донишҳои назариявӣ дар амалу таҷриба нигаронида шудааст.

5. Таҷрибаомӯзӣ масъулият ва муносибати шахсии таҷрибаомӯзро нисбат ба кор ва касби интихобкардааш мустаҳкам мегардонад.

6. Таҷрибаомӯзӣ дар доираи талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқии низоми маориф ва муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ созмон дода мешавад.

7. Таҷрибаомӯзӣ маҳорату малакаи касбӣ, маҳорати пешбурди мустақилонаи фаъолияти ҷамъиятиву истеҳсолӣ, иҷтимоиву сиёсӣ, илмию озмоишӣ ва техникию технологии донишҷӯро ташаккул медиҳад.

8. Барои таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ тибқи шартнома ба муассисае фиристода мешавад, ки ба касби интихобкардааш мутобиқат намояд.

9. Дар барномаи таҷрибаомӯзӣ чун талаботи ҳатмӣ феҳристи фанҳои зарурии назариявӣ дарҷ карда мешаванд, ки қабл аз оғози таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ вазифадор аст, ки мазмуну мӯҳтавои онҳоро фаро гирад.

10. Барномаи таҷрибаомӯзӣ аз ҷониби омӯзгорони тахассусӣ бо назардошти хусусиятҳои фаъолияти объектҳои таҷрибаомӯзӣ тарҳрезӣ гардида, қабл аз оғози мӯҳлати таҷрибаомӯзӣ ба ихтиёри донишҷӯён вогузор карда мешавад.

11. Донишҷӯ дар давраи таҷрибаомӯзӣ ҳуқуқ дорад аз иҷрои корҳое, ки дар барномаи таҷрибаомӯзӣ пешбинӣ нагардидаанд ва ба рушду такомули минбаъдаи касбии ӯ мамониат менамоянд, сарфи назар намояд.

12. Ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ дар заминаи мувофиқати мазмуну мундариҷаи ҳисоботи корҳои иҷронамудаи донишҷӯ ва тақризи роҳбари таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ баҳои ниҳоӣ гузошта мешавад.

13. Дар ҳолати аз ҷониби донишҷӯ иҷро накардани муқаррароти барномаи таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва дар ҳамин асос сазовори баҳои «ғайриқаноатбахш» гардидани ӯ ба донишҷӯ дар ҳолате барои такроран берун аз дарс гузаштани таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ иҷозат дода мешавад, ки агар аз дигар фанҳои таълимӣ қарзи академӣ надошта бошад. Макони таҷрибаомӯзии истеҳсолиро шуъбаи таҷрибаомӯзии муассисаи таълимӣ бо мувофиқаи омӯзгорони фаннӣ муайян менамояд.

14. Пас аз анҷоми таҷрибаомӯзӣ донишҷӯ вазифадор аст, ки ба омӯзгорони дахлдор ҳуҷҷатҳои зеринро пешниҳод намояд: рӯзнома, нақшаи тақвимӣ, ҳисобот, роҳхат, тавсифномаи донишҷӯ оид ба фаъолияти таҷрибаомӯзии касбӣ.

15. Натиҷаи таҷрибаомӯзиро донишҷӯ бо ҳисоботи муфассал дар назди комиссияи таъсисдодаи омӯзгорони тахассусӣ ҳимоя менамояд. Комиссия ба фаъолияти донишҷӯ баҳои воқеӣ гузошта, дар дафтарчаи аттестатсионӣ ва варақаи аттестатсионӣ онро дарҷ менамояд.

16. Дониш, малака, маҳорат ва қобилияти касбии донишҷӯи таҷрибаомӯз дар низоми анъанавии таҳсилот бо меъёри баҳогузории тафриқавӣ «5» (аъло), «4» (хуб), «3» (қаноатбахш), «2» (ғайриқаноатбахш) муайян карда мешавад.

17. Донишҷӯи таҷрибаомӯз масъулияти зерин дорад:

- супоришҳои барномаи таҷрибаомӯзиро пурра иҷро намояд;
- ба қоидаҳои тартиботи дохилии корхонаҳои истеҳсолӣ итоат намояд;
- қоидаҳои бехатарии техникӣ, муҳофизати меҳнат, беҳдошти санитарии истеҳсолиро омӯзад ва ба таври қатъӣ риоя намояд;
- бо супориши омӯзгорони тахассусӣ дар корҳои навоварӣ (ратсионализаторӣ) ва ихтироъотӣ ширкат варзад;
- барои корҳои иҷрошаванда ва натиҷаҳои он ба монанди кормандони бастии (штатӣ) корхонаҳои истеҳсолӣ масъулият ҳис намояд;
- доир ба рафти таҷрибаомӯзии таълимию истеҳсолӣ, мундариҷаи лексияҳои шунида, сӯҳбатҳо бо масъулини корхонаҳо ва ғайра дар рӯзнома қайдҳои зарурӣ намояд;
- доир ба иҷрои ҳамаи нуқтаҳои барномаи таҷрибаомӯзӣ ба роҳбари таҷрибаомӯзӣ ҳисоботи хаттӣ пешниҳод намуда, санҷиш супорад.

18. Таҷрибаомӯзии «Дарсҳои санҷишӣ»

Мақсади таҷрибаомӯзии «Дарсҳои санҷишӣ» аз он иборат аст, ки таҷрибаомӯзон маҳорату малакаи касбиро дар давоми таҷрибаомӯзӣ дар мактабҳои базавӣ азхуд намоянд.

Баҳои ҷамъбастӣ ба таҷрибаомӯз дар охири таҷрибаомӯзӣ аз рӯйи баҳоҳои «Дарсҳои санҷишӣ» гузошта мешавад. Агар баҳои ҷамъбастии дарси санҷишӣ аз ягон фан ғайриқаноатбахш бошад, онгоҳ баҳои ҷамъбастӣ ғайриқаноатбахш ҳисобида мешавад. Мувофиқи ҷадвали таҷрибаомӯзӣ ба ҳар як зер гурӯҳ дар як рӯз 3-4 дарс гузошта мешавад. Ҳар як зер гурӯҳ бо мушовир ба як синф медароянд. Дар рӯзи таҷрибаомӯзӣ ягон хел дарси иловагӣ ва ё ҷамъомад гузаронида намешавад. Ҳамаи аъзоёни зер гурӯҳ муаллими синф ва мушовир бояд дар дарс иштирок намоянд.

19. Музддиҳӣ барои таҷрибаомӯзии дарсҳои намунавӣ

1. Агар муаллим дарси намунавӣ гузарад, ба вай барои 1,5 соат барои ташкили дарс ҳақ дода мешавад.

Роҳбарияти муассисаи таълимӣ ҳангоми таҳияи нақшаҳои таълимӣ аз ҳуҷҷатҳои зерин истифода барад: «Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Стандарти давлатии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ва номгӯи ихтисосҳо», «Низомномаи аттестатсияи ҷамъбастии давлатӣ» ва «Тартиби қабули санҷишу аттестатсияи ҷории донишҷӯён».

«Тасдиқ мекунам»
Муовини Вазири маорифи
Ҷумҳурии Тоҷикистон

_______________ Б. Одинаев
«_____»_____________2013

ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
НАҚШАИ ТАЪЛИМИИ НАМУНАВӢ
барои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ
аз рӯйи ихтисоси: (рамз) ихтисос………

Тахассус- ……………

1. Ҷадвали раванди таълим

4-сола

Мох	Сентябр					Октябр				Ноябр				Декабр					Январ				Феврал				Март					Апрел					Май			Июн					Июл				Август			
Хафта	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	2	9	16	23	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	2	27	3	10	17	24
	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	1	8	15	22	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	2	2	9	16	23	30
Курс	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	4	48	49	50	51	52
1																			::	=	=																			::	::	::	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
2																			::	=	=																			::	::	::	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
3																			::	=	=	О	О	О														::	::	Х	Х	Х	Х	Х	=	=	=	=	=	=	=	=
4											Х	Х	Х	Х	Х	Х			::	=	=																	::	::	//	//	//	//									

Аломатҳои истифодашуда дар ҷадвали раванди таълим

Таҳсили назариявӣ		**Сессия**	::	**Таҷрибаомӯзии таълимӣ**	О	**Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ**	Х
Кори дипломӣ	Д	**Имтиҳони давлатӣ**	//	**Таътил**	=		

2. Маълумотҳои ҷамъбастӣ оид ба вақти буҷетӣ

Курс	Таълими назариявӣ		сессияи имтихонӣ (хафта)	Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва таълимӣ (дар ҳафта)			Лоиҳаи дипломӣ (аттестатсияи давлатӣ)	Таътил (дар ҳафта)	Ҷамъи умумии ҳафтаҳо дар соли хониш
	хафта	соат		Таълимӣ	Истеҳсолӣ	Пешадипломӣ			
1	36	1224	4					12	52
2	36	1224	4					12	52
3	31	1054	3	3	5			10	47
4	28	952	3		6			2	39
Ҷамъ	131	4454	14	3	11			36	192

III Нақшаи раванди таълим

Р/т	Номгӯи фанҳо	Тақсимот аз рӯи семестрҳо		кори курсӣ	Лоиҳаи кори курсӣ	Ҳаҷми соатҳо				Тақсимот аз рӯи курс ва семестр							
		имт-ҳо	Санҷ			ҳамагӣ	Машғулият дар дарс	Корҳои лаб. ва машғ. амалӣ	Кори мустақилона	курси 1		курси 2		курси 3		курси 4	
										Семестр							
										1	2	3	4	5	6	7	8
										Ҳафтаҳо							
										18	18	19	18	18	13	12	16
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
I	**Бахши фанҳои умумӣ-гуманитарӣ**																
1	Таърихи халқи тоҷик	2	1,3			142	110		32	2	2	2					
2	Забони тоҷикӣ	2,4	1,3			198	152		46	2	2	2	3				
3	Забони хориҷӣ	2	1			106	82		24	2	3						
4	Забони русӣ	2,4	1,3,5			296	228		68	2	2	2	3	4			
5	Фалсафа	4	3			92	70		22			2	2				
6	Тарбияи ҷисмонӣ		1,2,3,4,5			244	188		56	2	2	2	2	**2**			
7	Сотсиология		5			46	36		10					2			
8	Ҳуқуқ		4			52	40		12				2				
9	Адабиёти тоҷик	2,4,6	**1,3,5**			158	122		36	2	2	2	1				
10	Таърихи умумӣ	2	**1**			52	40		12	2							
11	Фанни интихобӣ					46	36		10			2					
	Ҷамъ					**1188**	**916**		**272**								
II	**Бахши фанҳои табиию риёзӣ**																
1	Информатика	2, 5	1,3,4			244	188	62	56	2	2	2	2	2			
2	Экология		5			44	34		10					2			
3	Алгебра	2,4	1,3			158	122		36	2	2	2	1				
4	Геометрия					106	82		24	2	3						
5	Физика	1,3	2,4			158	122	30	36	2	2	2	1				
6	Химия	2	1			106	82	22	24	2	3						
7	Биология	2	1			106	82		24	2	3						
8	Мудофиаи шаҳрвандӣ		3,4			88	68		20			2	2				
9	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демография		3			46	36		10			2					
10	Фанҳои интихобӣ					46	36		10		2						
	Ҷамъ					**1102**	**852**	**114**	**250**								

	Фанҳои тахассусӣ																
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
	Фанҳои интихобӣ					116	90		26					2		2	2
	Ҷамъ																
	Ҳамагӣ					**5790**	**4454**		**1336**	34	34	34	34	34	34	34	34
	Миқдори имтиҳонҳо																
	Миқдори санҷишҳо																
	Кори курсӣ																
IV	**Фанҳои факултативӣ**					116	90		26					2		2	2

Эзоҳ: Ба миқдори 90 соат барои консултатсия муайян шудааст.

таҷрибаомӯзӣ (таҷрибаи истеҳсолӣ ё таҷрибаи омӯзгорӣ);

	Намуди таҷрибаомӯзӣ	Семестр	Ҳафта
1.			
2.			
3.			
4.			

Номгӯи синфхонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳ ва устохонаҳо;

Т/р	**Номгӯи пурраи синфхонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳҳо ва устохонаҳо**
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Номгӯи фанҳое, ки ба аттестатсияи давлатӣ дохил карда мешаванд

Т/р	**аттестатсияи давлатӣ**	**Рисолаи хатм (кори дипломӣ)**
1		
2		
3		
4		

Шарҳи нақшаи таълимӣ

1.Фанҳои забони тоҷикӣ, забони русӣ , забони хориҷӣ, технологияи информатсионӣ, таълими меҳнат, хурофоти арабӣ, таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ, ҳангоми дар гурӯх будани 24 нафар донишҷӯ ба зергурӯҳҳо ҷудо карда мешавад.

2.Барои ҳар як фане, ки имтиҳони ҷорӣ дорад 2 соат машварат ҷудо карда мешавад.

3.Барои ҳар як фане, ки донишҷӯён имтиҳони давлатӣ месупоранд 10 соат машварати обзорӣ муайян карда мешавад.

4.Ҷамъ умумии соатҳо дар муддати 4 соли таҳсил талаботи стандарти давлатии таҳсилот -5790
аз ин: соатҳои аудиторӣ-4454 соат
соатҳои мустақилона-1336 соат
соатҳои фанҳои факултативӣ-90 соат
соатҳо барои машварат-90 соат
соатҳо барои ҳама намуд таҷрибаомӯзиҳо-612 соат
соатҳо барои аттестатсияи давлатӣ-144 соат

5.Донишҷӯён дар давоми 4 соли таҳсил 2 кори курсӣ аз педагогика ва методикаи таълимии фанҳо месупоранд. Донишҷӯёне, ки дар соли аввал аз педагогика кори курсӣ навиштанд дар соли оянда аз методикаи таълимӣ яке аз фанҳо кори курсиро иҷро менамоянд ё баракс.

6.Фанҳои интихобӣ вобаста ба ҳар як бахш дар доираи соатҳои пешбинишуда аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда гузаронида мешавад.

7.Фанҳои факултативӣ аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда тибқи нишондоди нақшаи таълимӣ гузаронида мешавад.

Эзоҳ: 1. Шӯрои методии коллеҷ ҳуқуқ дорад, ки дар мувофиқа бо Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақшаи таълимӣ тағйирот ворид намояд

2. Нақшаи таълимӣ аз 1 сентябри соли 2013 амалӣ мешавад.

Сардори Раёсати таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии
Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон

_____________________ А. Мирзоев

Раиси Шӯрои таълимию методии МҶТМ

_______________________ Ш. Ёрмуҳамедов

«Тасдиқ мекунам»
Муовини Вазири маорифи
Ҷумҳурии Тоҷикистон

_______________ Б. Одинаев
«_____»_____________2013

ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
НАҚШАИ ТАЪЛИМИИ НАМУНАВӢ
барои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ
аз рӯйи ихтисоси: (рамз) ихтисос ……….

Тахассус- ……………

1. Ҷадвали раванди таълим (3 сола)

Моҳ	Сентябр					Октябр				Ноябр				Декабр					Январ				Феврал					Март				Апрел					Май			Июн						Июл				Август		
Хафта	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	2	9	16	23	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	2	27	3	10	17	24
	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	1	8	15	22	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	2	2	9	16	23	30
Курс	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	4	48	49	50	51	52
1																			::	=	=																		::	::	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
2																			::	=	=																		::	: :	*	0	0	0	0	=	=	=	=	=	=	=
3	X										X	X	X	X	X	X			::	=	=											X	X	X	X	X			::	::	//	//	//	//								

Таҳсили назариявӣ		**Сессия атт-нӣ**	::	**Таҷрибаомӯзии таълимӣ**	0	**Таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ**	X
Кори дипломӣ	Д	**Аттестатсияи давлатӣ**	//	**Таътил**	=	**Таҷрибаомӯзӣ бе таълими назариявӣ**	*

2. Маълумотҳои ҷамъбастӣ оид ба вақти буҷетӣ

Курс	Таълими назариявӣ		сессияи аттестатсионӣ (хафта)	Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва таълимӣ (дар ҳафта)			Лоиҳаи дипломӣ (аттес-яи давлатӣ)	Таътил (дар ҳафта)	Ҷамъи умумии ҳафтаҳо дар соли хониш
	хафта	Соат		Таълимӣ	Истеҳсолӣ	Пешаздипломӣ			
1	35	1190	3					14	52
2	35	1190	3	4				9	51
3	23	782	3		7	5		2	40
Ҷамъ	93	3162	9	4	7	5	4	25	143

3. Нақшаи раванди таълим

Р/т	Номгӯи фанҳо	Тақсимот аз рӯйи семестрҳо		кори курсӣ	Лоиҳаи кори курсӣ	Ҳаҷми соатҳо				Тақсимот аз рӯйи курс ва семестр					
										Курси 1		курси 2		курси 3	
										семестр					
		аттестасия	Санҷиш			Ҳамагӣ	Машғулият дар дарс	Корҳои лаб. ва машғ.	Кори мустақилона	1	2	3	4	5	6
										Ҳафтаҳо					
										18	17	18	17	11	12
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**		**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**
I	**Бахши фанҳои умумӣ-гуманитарӣ**														
1	Таърихи халқи тоҷик	2				92	70		22		4				
2	Забони тоҷикӣ аз рӯйи ихтисос	1				92	70		22	4					
3	Забони русӣ аз рӯйи ихтисос	2	1			138	106		32	4	2				
4	Забони хориҷӣ аз рӯйи ихтисос	4	3			182	140		42			4	4		
5	Фалсафа	4	3			92	70		22			2	2		
6	Тарбияи ҷисмонӣ		2,3			138	106		32	2	2	2			
7	Ҳуқуқ	1				46	36		10	2					
8	Сотсиология		3			46	36		10			2			
9	Фанни интихобӣ – Этикаи касбӣ		2			46	36		10		2				
	Ҷамъ					**872**	**670**		**202**						
II	**Бахши фанҳои табиию риёзӣ**														
1	Информатика	2	1			138	106		32	4	2				
2	Экология		2			44	34		10		2				
3	Географияи Тоҷикистон бо асосҳои демографии он		2			46	36	54	10		2				
4	Консепсияи табиатшиносии муосир		**3**			46	36		10			2			
5	Алгебра	2	1			73	56		17	1	2				
6	Физика	1				46	36		10	2					
	Химия	3				46	36		10			2			
	Фанни интихобӣ	4	3			126	96	**54**	30		2	2	2		
	Ҷамъ					**566**	**436**		**130**						
III	**Фанҳоӣ тахассусӣ**														
1															
2															
3															
4															
5															

6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17	Фанни интихобӣ- ………..					116	90		26						
	Ҷамъ														
	Ҳамагӣ					**4110**	**3162**		**948**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**
	Миқдори имтиҳонҳо														
	Миқдори санҷишҳо														
	Кори курсӣ														
IV	**Фанҳои факултативӣ**					116	90		26			2	2	2	

Эзоҳ: Ба миқдори 80 соат консултатсия муайян шудааст

таҷрибаомӯзӣ (таҷрибаи истеҳсолӣ ё таҷрибаи омӯзгорӣ);

	Намуди таҷрибаомӯзӣ	Семестр	Ҳафта
1.			
2.			
3.			
4.			

Номгӯи синфхонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳ ва устохонаҳо;

Т/р	**Номгӯи пурраи синфхонаҳо, кабинетҳо, озмоишгоҳҳо ва устохонаҳо**
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Номгӯи фанҳое, ки ба аттестатсияи давлатӣ дохил карда мешаванд

Т/р	**аттестатсияи давлатӣ**	**Рисолаи хатм (кори дипломӣ)**
1		
2		
3		
4		

Шарҳи нақшаи таълимӣ

1.Фанҳои забони тоҷикӣ, забони русӣ , забони хориҷӣ, технологияи информатсионӣ, таълими меҳнат, хурофоти арабӣ, таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ, ҳангоми дар гурӯх будани 24 нафар донишҷӯ ба зергурӯҳҳо ҷудо карда мешавад.

2.Барои ҳар як фане, ки аттестатсияи ҷорӣ дорад 2 соат машварат ҷудо карда мешавад.

3.Барои ҳар як фане, ки донишҷӯён имтиҳони давлатӣ месупоранд 10 соат машварати обзорӣ муайян карда мешавад.

4.Ҷамъ умумии соатҳо дар муддати 2 соли таҳсил тибқи талаботи стандарти давлатии таҳсилот 4110

Аз ин соатҳои таълими умумии таълимӣ -4110

соатҳои аудиторӣ-3162соат

соатҳои мустақилона-948 соат

соатҳои фанҳои факултативӣ-90 соат

соатҳо барои машварат-80 соат

соатҳо барои ҳама намуд таҷрибаомӯзиҳо-614 соат

5.Донишҷӯён дар давоми 2 соли таҳсил 2 кори курсӣ аз педагогика ва методикаи таълимии фанҳо месупоранд. Донишҷӯёне, ки дар соли аввал аз педагогика кори курсӣ навиштанд дар соли оянда аз методикаи таълимӣ яке аз фанҳо кори курсиро иҷро менамоянд ё баракс.

6.Фанҳои интихобӣ вобаста ба ҳар як бахш дар доираи соатҳои пешбинишуда аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда гузаронида мешавад.

7.Фанҳои факултативӣ аз тарафи Шӯрои педагогӣ (олимон) муайян карда шуда тибқи нишондоди нақшаи таълимӣ гузаронида мешавад.

Эзоҳ: 1. Шӯрои методии коллеҷ ҳуқуқ дорад, ки дар мувофиқа бо Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақшаи таълимӣ тағйирот ворид намояд

2. Нақшаи таълимӣ аз 1 сентябри соли 2013 амалӣ мешавад.

Сардори раёсати таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии
Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон
_____________________ А. Мирзоев

Раиси Шӯрои таълимию методии МҶТМ

______________________ Ш. Ёрмухамедов